

Lasinen lapsuus -toiminnan vuosi 2020

Toimintamme tavoitteet ja tuotokset

Lasisen lapsuuden toiminnan päämääränä on vanhempien alkoholinkäytöstä lapsille aiheutuvien haittojen ehkäiseminen ja vähentäminen. Ydinviestimme ovat, että kenenkään ei tulisi joutua kärsimään haittoja vanhemman alkoholinkäytöstä ja koskaan ei ole liian myöhäistä hakea itselleen apua.

Lasisen lapsuuden toiminnan tavoitteita tarkistetaan vuosittain. Viime vuosien aikana olemme kehittäneet niitä mitattavampaan suuntaan. Aiemmista viidestä laajasta tavoitteesta olemme siirtyneet kolmeen kohderyhmittäin rajattuun tavoitteeseen. Laadimme rahoittajallamme STEAlle vuosittain suunnitelman, jonka pohjalta johdamme toimintaamme.

Lasinen lapsuus -toiminnan tavoitteet vuonna 2020

<p>Nuoret, jotka kokevat huolta ja haittoja kodin aikuisten päihteidenkäytöstä, saavat apua.</p>	<p>Lasisen lapsuuden kokeneet aikuiset saavat apua</p>	<p>Ammattilaisilla on valmiuksia tukea kodin päihteidenkäytöstä haittoja kokevia lapsia, nuoria ja perheitä.</p>
<ul style="list-style-type: none"> Nuori saa apua ja tukea Varjomaailmasta. Yhteistyö nuorten kanssa toimivien ammattilaisten, asiantuntijoiden ja verkkokanavaien kanssa lisää nuorten tiedon ja avunsaantia. 	<ul style="list-style-type: none"> Lasisen lapsuuden kokeneiden ymmärrys lapsuutensa vaikutuksista aikuisuuteen kasvaa tarjoamamme tiedon, ohjatun nettivertaisuuden sekä keskusteluryhmien avulla. Aikuisten pärjääminen paranee heidän tiedostaessaan itselleen sopivat tuen muodot jakamamme tiedon ja järjestämämme vertaistuen avulla. 	<ul style="list-style-type: none"> Ammattilaisten osaaminen päihteidenkäytöstä haittoja kokevien lasten, nuorten ja perheiden kohtaamiseen ja tukemiseen vahvistuu. Ammattilaisten tieto ja osaaminen vertaistuyön merkityksistä ja mahdollisuuksista lisääntyy.

Vuonna 2020 pääsimme toiminnassa lähes kaikilla osa-alueilla asetettuihin määrällisiin tavoitteisiin. Vertaistukiryhmiä ja chatteja järjestimme suunnitellusti. Määrällisesti emme tavoittaneet nuorten ryhmiin sitä määrää osallistujia kuin mitä olimme suunnitelleet. Myöskään nuorten loma-aikojen chatteihin osallistuminen oli vähäisempää. Sitä vastoin aikuisten ryhmät olivat suosittuja ja saimme niihin hakemuksia enemmän kuin ryhmiin pystyttiin osallistujia ottamaan. Aikuisten ryhmächateissa oli osallistujia jopa yli odotusten (keskimäärin 10 osallistujaa per chat-kerta). Kahdenkeskisiä chattiaikoja varattiin sekä aikuisten että nuorten puolella hyvin. Valitettavan usein nuori kuitenkin jätti tulematta varaamalleen ajalle.

Koulutuksissa kohtasimme laajalti eri alojen ammattilaisia, eritoten Haastava arki -hankkeessa järjestetyissä tilaisuuksissa. Asiantuntemuksemme oli ilahduttavan kysyttyä. Koronatilanteen takia useita tilaisuuksia peruttiin tai siirrettiin mm. kevään Päihdepäivät, jonne olimme suunnitelleet seminaarin nuorten tukemisesta kouluympäristössä.

VERTAISTUKIRYHMIIMME OSALLISTUI

Ohjattuihin nuorten ja aikuisten vertaistukiryhmiin verkossa ja kasvokkain osallistui

83 henkilöä

KOHTASIMME CHATEISSA

Nuorten ja aikuisten yksilö- ja ryhmächatteihin osallistui

120 henkilöä yksilöchateissa

224 henkilöä ryhmächateissa

TAVOITIMME SOMESSA

Lasisen lapsuuden julkaisut tavoittivat

725 885 some-kanavien

käyttäjää

MOTIVOIMME KOULUTUKSISSA

Lapsia työssään kohtaavia koulutettiin itse järjestetyissä tilaisuuksissa tai pyydetyillä luennoilla

805 ammattilaista

INSPIROIMME OPISKELIJOITA

Verkko-oppimisympäristö Amaliassa osoitteessa Amalia.pro oli

4 686 käyttäjää

OLIMME ESILLÄ MEDIASSA

Lasisen lapsuuden työntekijöitä haastateltiin, kirjoitimme artikkelin tai työemme oli mainittuna

41 eri julkaisussa

LUE LISÄÄ: [LASINENLAPSUUS.FI](https://www.lasinenlapsuus.fi)

Kiinnitymme A-klinikkasäätiön strategia- ja tiimityöhön

A-klinikkasäätiön strategiakauden¹ 2020–2023 yksi kolmesta kehitysohjelmasta on *läheistyö ja lapsen oikeudet*. Lasisen lapsuuden toimintakenttä kiinnittyy vahvasti tähän strategiseen ohjelmaan, jota olimme muotoilemassa. Kehitysohjelman tavoitteiksi on kirjattu:

- Lapset ja nuoret saavat omaa hyvinvointia tukevaa tietoa ja heidän osallisuutensa vahvistuu.
- Päihteidenkäytöstä ja riippuvuuksista haittoja kokevat läheiset saavat tukea palveluistamme.
- Tieto päihde- ja riippuvuusongelmien ylisukupolvisuudesta ja sen ehkäisystä lisääntyy.
- Palvelut tavoittavat paremmin päihde- ja riippuvuushaittojakoivat lapset, nuoret ja läheiset.
- Lasten, nuorten ja läheisten avuntarpeet huomioidaan kattavammin kaikissa sotepalveluissa.

A-klinikkasäätiöllä Lasinen lapsuus sijoittuu hallinnollisesti Lapsuus ja perheet -tiimiin. Vuoropuhelu tiimin muiden toimintojen ja hankkeiden kanssa on vilkasta ja yhteistyö rakentavaa. Lasinen lapsuus -toiminnan ja nuorten palvelumme, Varjomaailman, rinnalla tiimiin kuuluvat:

- **Päihdelinkki.fi** – Suomen suurin päihdealan asiantuntijatietoa, vertaistukea ja oma-avun välineitä sekä asiantuntijan ja kokemusasiantuntijan neuvontaa tarjoava sivusto, myös läheisille.
- **Nuortenlinkki.fi** – Nuorten oma verkkopalvelu, missä käsitellään päihteitä tai päihteettömyyttä, pelaamista, netinkäyttöä, masennusta ja kiusaamista.
- **Yhteispeleillä -hanke**, jossa kehitetään ja vakiinnutetaan rahapelihaittojen ehkäisyn ja matalan kynnyksen tuen hyviä käytäntöjä, kuten vertaistukiryhmiä.
- **Etsivä nuorisotyö Salo ja Turku**, jotka tekevät yhteistyössä muiden kunnan toimijoiden kanssa jalkautuvaa työtä nuorten parissa.

Teemme yhtä lailla yhteistyötä A-klinikkasäätiössä poikkihallinnollisesti, vuonna 2020 erityisesti arviointi- ja laatuasioissa, kokemusasiantuntijuuden ja vertaistytön kehittämisessä sekä lapset puheeksi -menetelmän edistämässä A-klinikka Oy:n kanssa. Läheistyössä tukeuduimme myös Arjen toimintakyky- ja MIPA-hankkeen tuottamaan asiantuntijatietoon A-klinikkasäätiön Tietopuu-verkkopalvelussa sekä hankkeiden järjestämissä seminaareissa.

Toiminnassamme ja sen kehittämisessä on mukana myös vertaistukiryhmiimme itse aiemmin osallistuneita kokemusasiantuntijoita. Heistä koottua kokemuskehittäjien nk.

¹ A-klinikkasäätiön strategia 2020–2023 verkossa <https://a-klinikksaatio.fi/saatio/mita-temme/strategia-2020-2023>

fokusryhmää lähestyimme vuoden kuluessa erinäisin pyynnöin, jotka liittyivät tuotoksiimme tai niiden kehittämiseen. Osa heistä toimii luennointiparina lasinen lapsuus työntekijän rinnalla ammattilaistilaisuuksissa, kaksi vertaisohjaajina ryhmissä ja yksi vertaiskeskustelijana yksilöchatissa. Fokusryhmään kuuluu 17 henkilöä. Aiempina vuosina järjestettyjä aikuisten kehittämistyöpajoja ei pandemiatilanteessa järjestetty.

Tuemme nuoria Varjomaailman palveluissamme

Vuonna 2007 sarjakuvahankkeen muodossa käynnistynyt Varjomaailma on toiminut jo yli 10 vuotta tarjoten merkittäviä tukipalveluita lasista lapsuutta eläville nuorille. Varjomaailmassa nuori voi saada apua ja tukea tilanteeseensa eri tavoin:

- vertaistukea ammatillisesti ohjatuissa nettiryhmissä
- ammattilaisen keskusteluapua chatissa ajanvarauksella
- luotettavan asiantuntijan vastauksen kysymykseensä neuvontapalvelussa

Vuonna 2020 Varjomaailmassa järjestettiin kaksi 9 viikon mittaista vertaistukiryhmää. Kevään 17–25-vuotiaden ryhmään ilmoittautui kaikkiaan 14 nuorta, mutta lopulta ryhmään osallistui 9 nuorta. Sitä ohjasivat oma työntekijämme Anna-Sofia työparinaan psykiatrisena sairaanhoitajana nuorten kanssa työskentelevä Jenni. Syksyn ryhmä järjestettiin 14–17-vuotialle. Siinä ohjaajina olivat Jenni ja uutena työparina, sosionomi Johanna. Syksyn ryhmässä oli mukana 7 nuorta.

Nettivertaisryhmissä nuoret käsittelevät ohjattuna mm. tunteita, itsetuntemusta ja perhesuhteitaan. Ryhmissä pohditaan yhteisesti viikoittain eri teemoja ja käsitellään niitä tehtävien avulla. Alla kuvattuna kevään ryhmässä käsitellyt viikkoteemat.

Varjomaailman kevään 2020 ryhmän viikkoteemat

Ohjaajat havainnoivat ryhmäläisten aktiivisuutta, tapaa kirjoittaa ja muutosta ilmaisussa tai ajattelutavassa. Ohjaaja-arvion mukaan molemmissa ryhmissä vajaa puolet nuorista tuntui selvästi hyötynneen ryhmästä. Nuoret itse myös ilmaisivat asiaa omissa kirjoituksissaan. Vanhempien nuorten ryhmässä osa nuorista teki hyvinkin konkreettisia asioita parantaakseen hyvinvointiaan. Ohjaajat havaitsivat ryhmän myötä muutoksia ajattelutavoissa useammallakin nuorella. Kaikki osallistujanuoret hyöttyivät ryhmistä vähintäänkin jonkin verran.

Nuorten ryhmächatteja järjestimme yhteistyössä Nuortenlinkin kanssa hiihtolomaviikoilla, parin viikon välein korona-keväänä eri teemoihin keskittyen sekä syyslomaviikoilla. Kaikkiaan näissä oli mukana noin 37 nuorta (vain muutama nuori per chatkerta).

Ajanvarauksella toimivissa chateissa, joita tarjotaan noin 1–2 tuntia viikossa, nuori saa yksilöllistä tukea elämäntilanteeseensa. Vuonna 2020 yksilöchateissa ohjaajana toimivat ryhmiäkin ohjanneet Jenni ja Emilia. Keskusteluja käytiin kaikkiaan 101 kertaa. 77 kertaa nuorta jätti käydystä chat-keskustelusta palautetta. Chattiin palveluntarjoajan toimesta sisäänrakennetulla palautteella nuorelta kysytään, oliko keskustelu onnistunut -1 (ei onnistunut), 0 neutraali, +1 (onnistunut). Palautteen keskiarvo vuonna 2020 on 1, joka parempi kuin edellisenä vuonna, jolloin se oli 0,8.

Chatin onnistuneisuudella mitattiin sitä, että nuori koki chatissa tullessa kuulluksi ja hänelle jäi keskustelusta luotettavan aikuisen kanssa positiivinen tunne. Muutos edisti

siten 1. tavoitettamme: Nuori saa apua ja tukea luotettavalta aikuiselta Varjomaailman palvelusta.

Olemme toimineet useamman vuoden yhteistyössä ruotsinkielisiä lastensuojelupalveluita tarjoavan Bensowin säätiön kanssa. He ovat jatkaneet viikoittaisen chatin ylläpitoa Varjomaailma-sivustolla kerran viikossa. Ruotsinkielinen työntekijä päivystää chatissa keskiviikkoisin klo 15–17, jolloin nuori voi tulla vapaasti juttelemaan kahden kesken luotettavan aikuisen kanssa.

Suunniteltu Varjomaailman tietosisältöjen siirto Lasinenlapsuus.fi-sivustolle jäi vuonna 2020 edelleen loppuun viemättä. A-klinikkasäätiöllä oli vuoden aikana monta isoa muutosta verkkopalveluissa, jotka osoittautuivat tiedettyä teknisesti haastavammiksi. Lasisen lapsuuden nuorelle-osio julkaistaan keväällä 2021.

Syksyn ajan toimintaamme osallistunut harjoittelija Iidasofia järjesti nuorten kehittämisillan Lauttasaaren nuorisotalolla, mikä oli mahdollista koronaohjeet huomioiden. Kehittämisillassa nuorisotalon kävijöistä koottiin 10 nuoren porukka, jotka arvioivat Nuortenlinkin ja Varjomaailman verkkopalveluja ja tietosisältöjen löytymistä.

Tietoa ja tukea lasisen lapsuuden kokeneille aikuisille

Tukipalvelumme aikuisille ovat:

- 2-3 krt vuodessa järjestetyt teemoitetut ohjatut vertaistukiryhmät
- 3 viikon välein järjestettävät teemoitetut ryhmächatit
- ajanvarauksella toimiva tukichat, jossa voi valita keskustelukumppaniksi lasisen lapsuuden työntekijän tai vertaisen

Jatkoimme vuonna 2020 vertaistukiryhmien teemoitusta, sillä yhteinen teema ja sitä tukeva tehtävärakenne luovat toimivaa perustaa ryhmädynamiikalle ja vertaistuen synnylle. Kevään ryhmän teemaksi valikoitui sosiaaliset ongelmat ja ulkopuolisuus. Kevään ryhmäämme tuli niin paljon hakemuksia, että järjestimme toisen ryhmän kevätkesällä samasta teemasta erityisesti ruuhkavuosia eläville hakijoille, joilla on lapsia ja mahdollisuudet osallistua ryhmään rajallisemmat. Syksyn teemana oli oma suhde päihteisiin.

Aikuisten ohjatuissa nettiryhmissä käsitellään vertaistuellisesti mm. arjen haasteita, identiteettiä ja oman hyvinvoinnin parantamista nyt ja tulevaisuudessa. Ryhmän osallistujilta kysytään palautetta ryhmän jälkeen. Palautteessa kysytään nettiryhmän hyödyllisyydestä. Koetun hyödyn lisäksi esitetään 8 väittämäkysymystä, 4 avokysymystä ja 3 monivalintakysymystä ryhmään osallistumisen vaikutuksista. Asteikolla 1 ei lainkaan - 5 erittäin paljon, ryhmäläiset ovat kokeneet ryhmän hyvin hyödylliseksi, keskiarvo 4,8. Ryhmätoimintaamme osallistuneilla aikuisilla toiveikkuus on lisääntynyt ja muutosprosessi käynnistynyt. Läheisen päihdeongelmiin liittyvä häpeä ja syyllisyys on vähentynyt, ja armollisuus itseä kohtaan lisääntynyt.

Aikuisten kohderyhmässä vertaisryhmätuella olisi enemmänkin kysyntää. Tätä vajetta pystymme vuonna 2021 paikkaamaan tuntityöntekijöiden palkkaukseen saaduilla lahjoitusvaroilla.

Neuvontaa ja tukea kaipaavat aikuiset ovat niin ikään löytäneet ajanvarauksella toimivan chat-palvelumme, joka on toiminut elokuusta lähtien viikoittain. Chatissa voi valita keskustelukumppaniksi työntekijämme tai vertaisohjaajan. Aikuisten yksilöchatteja käytiin vuoden loppuun mennessä 19 kertaa.

Ryhmächatteja järjestimme vuonna 2020 2–3 viikon välein. Ryhmächattien teemat tulevat usein osallistujien toiveista (ks. taulukko). Ryhmächatin jälkeen puolet osallistujista on antanut palautetta (asteikolla 1 ei lainkaan - 5 erittäin paljon). Palautetta jättäneet kokivat vertaistuen toteutuneen hyvin (ka 4,5) ja kokeneet keskustelun hyödylliseksi (k 4,4). Chateissa on saatu kannustusta ja neuvoja oman hyvinvoinnin parantamiseen, kokemusta ettei olla yksin ongelmien kanssa, oivalluksia omasta elämästä ja toiveikkuuden heräämistä.

Lasinen lapsuus -ryhmächatit vuonna 2020

Ryhmächatin teema	pvm	osallistujien lkm
Uudenvuodenlupauksia itselle	22.1.	6
Tuen hakemisesta	4.3.	4
Miten luoda pysyviä ihmissuhteita	19.3.	7
Ylivastuullisuus	31.3.	14
Lasinen lapsuus aikuisuudessa	14.4.	8
Vanhemmuus	21.4.	8
Vapunvietto	30.4.	7
Miten selvittää lasisesta lapsuudesta	13.5.	8
Sisaruksista	27.5.	8
Yhteys vanhempiin	9.6.	4
Puhuminen	2.7.	11
Häpeästä	16.7.	14
Itsekriittisyys	20.8.	13
Viha	19.9.	13
Suru	29.9.	6
Yksinäisyys	20.10.	10
Keho ja Mieli I	11.11.	26
Keho ja Mieli II	1.12.	9
Ajatuksia joulusta	22.12.	11
		yht. 187

Työntekijämme koulutti 15 vapaaehtoista SOS Lapsikylän tuottaman Ylitse-mobiilisovelluksen neuvojiksi lasisen lapsuuden teemasta.

Motivoimme ammattilaisia auttamaan ja tukemaan

Pyrimme tavoittelemaan kohderyhmiemme parissa työskenteleviä ammattilaisia laajasti ja moniammatillisesti. Haastava arki -hankkeen myötä olemme ymmärtäneet, että ammattilaiset hyötyvät yhteisistä tilaisuuksista eniten, kun he tapaavat niissä eri aloilla lapsia, nuoria ja perheitä kohtaavia. Tällöin syntyy monimuotoista keskustelua ja ymmärrystä siitä, miten apua & tukea voidaan yhteisille kohderyhmille saumattomasti tarjota moniammatillisesti ja yli sektorirajojen. Ammattilaisten yhteen kokoaminen on kuitenkin haastavaa erityisesti kunnallisten toimijoiden parissa asiakastyön rajoittavuudesta johtuen.

Tuloksellisinta ammattilaisten parissa toimimisessa on kiinnittyminen jo olemassa olevan verkoston toimintaan/ toimijoihin, jolloin tavoitamme parhaiten niitä ammattilaisia, joiden työssä teemamme elää.

Tuottamamme puheeksioton ja aihepiirin käsittelyn materiaalit², kuten Pikkuketun salaisuus -satukirja ja työkirja varhaiskasvatukseen, ovat edelleen kysytyjä. Ammattilaiset ovat aktiivisesti myös osallistuneet uusien välineidemme, nk. läheistestien³ testaukseen ja jakaneet meille niistä arvokasta käyttökokemusta. Läheistesteistä on neljä versiota (ks. alla) ja kussakin on 10 samaa asiaa kartoittavaa kysymystä, esimerkiksi: Onko läheisesi satuttanut sinua henkisesti tai fyysisesti juomisen seurauksena? vs. Oletko satuttanut lastasi henkisesti tai fyysisesti juomisesi seurauksena?

1. Vanhempani alkoholinkäyttö -testi
2. Alkoholinkäyttöni ja lapseni -testi
3. Läheiseni alkoholinkäyttö -testi
4. Alkoholinkäyttöni ja läheiseni -testi

Yksi merkittävistä saavutuksista ammattilaisten saralla vuonna 2020 oli Lapset puheeksi -menetelmäkoulutuksen toteuttaminen yhdeksälle päihdetyöntekijälle Turun A-klinikalla ja Kokemäen perheneuvolassa (ja alkanut koulutus Salossa). Työntekijämme on pätevoitynyt menetelmäkouluttajaksi Mieli ry:n Osaava vanhemmuus -hankkeessa.

Päivitimme vuonna 2020 Amalia-oppimisympäristöä osoitteessa amalia.pro ja käytimme sitä yhtenä opiskelijoita osallistavana välineenä oppilaitosluennoilla. Amalian käyttö on lisääntynyt vuodesta 2019 vuoteen 2020 28 prosentilla. Oppimisympäristössä oli vuonna 2020 4686 kävijää. Amalian opetuskäyttö ei vaadi

² Materiaalit varhaiskasvatukseen on ladattavissa sivuiltamme:

<https://lasinenlapsuus.fi/tyohosi/materiaalia-varhaiskasvatukseen>

³ Alkoholinkäytön haittoja käsittelevät testit: <https://lasinenlapsuus.fi/tyohosi/testit-vanhempien-ja-laheisten-alkoholinkaytosta>

rekisteröitymistä, joten tehtäviä tehneiden lukua on vaikea järjestelmästä laskea. Saamme Amaliasta erinomaista palautetta, 97 prosenttia saanut tarvittavat tiedot (n=70) koko ajalta.

Vuoden aikana olimme kutsuttuina puhumassa mm. Metropolian englanninkielisen linjan sosionomiopiskelijoille ja Suomen Diakoniaopiston opiskelijoille, Liikunnan ja terveystiedon opettajien Liito ry:n syysseminaarissa sekä Hämeenlinnan päihdefoorumissa.

Yhteistyökumppanimme Lohjan kanssa jatkoimme yhteisen toimintamallin rakentamista lapsia, nuoria ja perheitä työssään kohtaavien työn tueksi. Lohjan kuntatoimijoiden kanssa kokoonnuimme maaliskuussa työpajoissa ja jatkoimme tekstin työstämistä ydinryhmällä koko loppuvuoden, jolloin teksti saatiin lähes painovalmiiksi. Toimintamallin keskeinen ajatus on, että lapsen turvallisuudesta kysytään systemaattisesti kaikilta perheiltä ja että Lohjan ammattilaisilla olisi selkeä yhteinen käsitys siitä, miten toimia, jos kohtaa vanhempien päihteidenkäytöstä aiheutuvaa turvattomuutta. Kohtaamistyötä tekevien ammattilaisten yhteisenä tavoitteena on, että lapsi, nuori ja koko perhe saisi tarvitsemansa tuen. Näin myös ongelmien kasaantumista ja haittojen syntymistä voitaisiin ehkäistä mahdollisimman varhain.

Pienten lasten vanhemmille tukea vertaistukiryhmissä

STEA:n rahoittamassa erillishankkeessamme *Haastava arki – Lasinen lapsuus* jatkettiin onnistunutta yhteistyötä paikallistoimijoiden kanssa eri paikkakunnilla. Hankkeen kautta tarjotaan ohjattua vertaistukiryhmätukea kasvokkain pienten lasten vanhemmille. Ryhmänohjaajina toimivat paikalliset ammattilaiset, jotka Lasisen lapsuuden koordinaattori perehdyttää aihepiiriin tematiikkaan ja ryhmän käytäntöihin.

Lasinen lapsuus – haastava arki -hankkeen tavoitteet:

Tavoite 1	Tavoite 2	Tavoite 3
<ul style="list-style-type: none"> • Ongelmien ylisukupolvinen siirtyminen vähenee nuoria perheellistyviä, vanhempia ja vanhemmuutta tukemalla. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ohjatun vertaistukiryhmän osallistujat saavat mahdollisuuden jakaa perhearkea varjostavia lapsuudenkokemuksia, tunnistavat ja tiedostavat keskeisiä haasteitaan nykypäivänä sekä löytävät uusia tapoja toimia arjessaan. 	<ul style="list-style-type: none"> • Alueellisten toimijoiden ja paikallisten ammattilaisten valmiudet tunnistaa, ottaa puheeksi ja tarjota tukea lasisen lapsuuden kokeneille nuorille aikuisille sekä pienten lasten vanhemmille osana perustyötään vahvistuvat.

Ryhmiin osallistui Kuopiossa, Porissa ja Turussa sekä verkossa kaikkiaan 36 henkilöä. Osa ryhmistä jouduttiin koronatilanteen takia joko siirtämään tai järjestämään kokonaan verkossa. Aiempina vuosina olemme tavoittaneet vanhempien ryhmiin lähinnä äitejä, joten päätimme tarjota isille omia ryhmiään. Vuonna 2020 järjestettiin ensimmäiset kaksi erityisesti pienten lasten isille suunnattua ryhmää. Tämän lisäksi Kankaanpään A-kodissa järjestettiin Lasinen lapsuus -viikonloppu kuntoutuksessa oleville pienten lasten vanhemmille.

Hankkeen koordinaattori perehdytti 8 sosiaali- ja terveysalan ammattilaista (joista 1 vertaisohjaaja) Lasinen lapsuus -ryhmien ohjaajiksi eli aihepiiriin ja aiemmista ryhmistä opittuihin hyviin käytäntöihin. Vuonna 2020 perehdytettiin myös 4 ohjaajaa ryhmien ohjaamiseen verkossa – sekä foorumipohjaiseen työskentelyyn että livechatteihin.

Kaikkiaan palaute niin ryhmään osallistuneilta kuin niiden ohjaajilta oli valtavan kannustavaa. Ammatillisesti ohjatussa vertaisryhmässä ryhmäläiset tunnistavat omia haasteitaan ja vahvuuksiaan tiedon ja vertaistuen avulla, sekä löytävät uusia toimintatapoja haitallisten tilalle. Ryhmäläiset itse tunnistavat eniten omaan oloonsa sekä vanhemmuuteen liittyviä muutoksia mm. vanhemmuuden paineiden lieventymistä. Tämä näkyy arjessa vahvistuneina vanhemmuustaitoina ja rennompana ilmapiirinä kotona.

Ohjaajat havaitsivat ryhmäläisten tunnistavan oman avuntarpeensa paremmin ja avunhakemisen helpottuvan. Ohjaajien mukaan ryhmäläiset tiedostavat paremmin oman toipumisprosessinsa ja sen, miten omasta hyvinvoinnista huolehtimista kannattaa jatkaa ryhmän jälkeenkin. Ohjaajat kertoivat Lasinen lapsuus -ryhmien ohjaamisen sekä aihepiiriin perehdytyksen vahvistaneen heidän ammattitaitoaan. Lisäksi he kokivat oman tavan työskennellä muuttuneen lapsuuden kokemukset huomiovammaksi.

Ennen ryhmien käynnistymistä hankkeessa järjestetään ryhmäpaikkakunnilla tilaisuuksia ammattilaisille. Niiden keskeinen tavoite on koota alueella lasten ja perheiden kanssa työskentelevät ammattilaiset yhteen saman kohderyhmän tarpeiden äärelle. Tilaisuuksissa jaetaan tietoa ilmiöstä, autetaan ammattilaisia tunnistamaan lasisen lapsuuden erilaisia ilmenemismuotoja, kannustetaan ja jaetaan työvälineitä päihteiden puheeksi ottoon sekä aiheen käsittelyyn. Ammattilaisia kannustetaan ohjaamaan asiakkaitaan vertaistukiryhmään.

Järjestimme vuonna 2020 ammattilaisille kaikkiaan 6 Lasinen lapsuus -tilaisuutta, 3 kasvokkaista ja 3 verkon välityksellä. Ammattilaiset kertoivat palautteessa saaneensa tiedon ja työvälineiden lisäksi rohkeutta ottaa asia puheeksi jatkossa sekä keinoja tukea asiakkaita paremmin.

Toimimme aktiivisesti somessa ja mediassa

Some-toimintamme oli vuonna 2020 ennätysellisen aktiivista. Facebookissa olemme saaneet seuraajia edellisvuoteen verrattuna 4 prosenttia (nyt peräti 9 600), Twitterissä 5 prosenttia (nyt 1 600) ja Instagramissa 52 prosenttia (nyt 919). Mielestämme se kertoo kasvavasta kiinnostuksesta aihepiiriin tematiikkaan ja luo kasvavia edellytyksiä yleisen tietoisuuden lisääntymiselle.

Moderoimamme Pullopostia lapsuudesta -keskusteluryhmän jäsenmäärä on niin ikään kasvanut edellisvuodesta, yli 30 prosenttia (nyt ryhmässä yli 2 800 jäsentä). Ryhmästä on tullut merkittävä lasisen lapsuuden kokeneiden aikuisten vertaistuellinen yhteisö. Kaikkiaan Lasisen lapsuuden some-julkaisuihin reagoitiin vuoden aikana yli 700 000 kertaa.

Medianäkyvyyttä vuoden aikana sai eniten Perherauhanjulistus-kampanjamme, joka rakennettiin korona-kevällä 10 päivässä.

Kampanja rahoitettiin Alkon vastuullisuusohjelmasta. Perherauha julistettiin *Tommi Korpelan* lausumana MTV3-kanavalla 4.4.⁴ Kymmenen uutisten alla. Julistusta näytettiin viikon ajan myös YLE:n kanavilla. Kampanjafilmi pyöri myös kaikkien Suomen Alkojen myymälänäytöillä. Kampanjassa oli mukana Helsingin kaupungin ehkäisevä lähisuhdeväkivaltatyö. Helsinki rahoitti kampanjan näkyvyyttä Helsingin katukuvassa kadunvarsimainosin.

Kampanjan suojelijana toimi *presidentti Niinistö*. Tasavallan presidentin kanslian kutsusta annoimme presidentille tilannekuvan kampanjasta sekä perheiden tilanteesta Teams-videopuhelussa. Kutsuimme puheluun mukaan kumppanimme Ensi- ja turvakotien liitosta, Mannerheimin Lastensuojeluliitosta ja Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitokselta. Laadimme keväällä myös yhteisen tiedotteen Ensi- ja turvakotien liiton kanssa lapsiperheiden palveluiden turvaamiseksi.

⁴ Perherauhanjulistus on katsottavissa Youtube-kanavallamme: <https://www.youtube.com/user/Lasinenlapsuus>

Vuoden aikana kirjoitimme useita asiantuntija-artikkeleita aihepiirin julkaisuihin mm. Mielenterveysomaisten keskusliitto – Finfami ry:n Labyrinttiin⁵, Nuorisotutkimuslehteen⁶ ja A-klinikkasäätiön Tiimiin⁷. Yhteensä toimintamme oli mainittuna kaikkiaan 41 eri mediajulkaisussa.

Käytettävissä olevat resurssit

Vuonna 2020 Lasisessa lapsuudessa työskenteli projektipäällikkö ja kolme kehittämiskoordinaattoria. Projektipäällikkö toimi myös A-klinikkasäätiön Lapsuus ja perheet -tiimin esimiestehtävissä. Yhden kehittämiskoordinaattorin työajasta 50 prosenttia on allokoitu Haastava arki -hankkeeseen ja yksi kehittämiskoordinaattori työskenteli 80 prosentilla työajalla vastaten Varjomaailman nuorten palveluista.

Neljän työntekijän lisäksi toiminnassa työskenteli viisi tuntityöntekijää vertaistukiryhmien ohjaajina, chat-ohjaajina sekä neuvontapalvelun vastaajina. Heidän yhteen laskettu tuntimääränsä oli 630 tuntia.

Vuoden aikana A-klinikkasäätiöllä oli käynnissä useita teknisesti vaativia uudistuksia, jotka veivät merkittävästi websuunnittelijoiden resurssia. Lasinen lapsuus -toiminnalle sekä sen Haastava arki -hankkeelle oli varattu 30 prosenttia websuunnittelijan työaikaa, joka jäi täysimääräisesti käyttämättä.

Vuonna 2020 toiminnan vuosibudjetti oli 269 207 euroa, josta STEAn myöntämä avustusta vuodelle 2020 oli 236 176 euroa ja edelliseltä vuodelta siirtyvää avustusta mm. säästyneiden henkilöstökulujen johdosta 33 301 euroa. Toimintavuoden kokonaiskulut olivat 233 811 euroa, josta henkilöstökulujen osuus vuosimenoista oli 90 prosenttia. Niin kutsuttuna koronavuonna säästöä syntyi edelleen mm. henkilöstökuluista ja matkakuluista, eikä toimintamuotoja pystytty laajentamaan vuodelta 2019 säästyneen rahoituksen käyttämiseksi.

Lahjoitusrahaa saimme vuoden aikana eri lähteistä: pienempiä summia yksityisiltä lahjoittajilta, yritykseltä joulun alla 2 500

⁵ Janne Takala: "Kuka saattaisi sirpaleiselta polulta?" Labyrintti 4/2020.

<https://epaper.fi/read/6212/LMNEFRBw>

⁶ Julkaistaan vuoden 2021 aikana.

⁷ "Lapset puheeksi -työtapa tukee lasta ja auttaa myös vanhempaa." Tiimi 5/2020. <https://a-klinikkasaaatio.fi/ajankohtaista/lapset-puheeksi-tyotapa-tukee-lastaj-a-auttaa-myos-vanhempaa>

euroa sekä Nintendo Switchin julkaiseman Lydia-pelin lahjoitustuottona 3 837 euroa. Lydia on suomalaisen peliyrityksen Platonic Partnershipin kehittämä tietokonepeli, joka on julkaistu mm. Nintendo Switch pelialustalla⁸. Pelin ostettuaan pelaaja voi tehdä 1 dollarin lahjoituksen, jolloin saa värittää pelin monsterin vähemmän pelottavan näköiseksi. Tästä lahjoituksesta ohjataan noin 70 prosenttia toimintaamme.

Lahjoitusrahoja tullaan vuonna 2021 käyttämään lasisen lapsuuden kokeneiden yksilölliseen chat-neuvontaan sekä vertaisryhmätukeen.

Kansainvälinen yhteistyö

Jatkoimme vuonna 2020 aktiivisena jäsenenä kansainvälisessä Addiction & the Family Members International (AFINet-verkostossa). AFINet kutsuu jäseniksi kaikkia läheisten aseman ja hoito- tukimuotojen kehittämistä kiinnostuneita⁹.

Rotterdamiin suunnitellun konferenssin siirtymisen johdosta AFINetin piirissä alettiin syksystä järjestää webinaarisarjaa, jonka aloitti professori emeritus Richard Velleman Bathista, UK:sta. Velleman on ollut kehittämässä 5 askeleen interventiomethodia läheisen riippuvuudesta kärsivien perheenjäsenten auttamiseksi.

⁸ Lue lisää Lydia-pelistä ja lahjoituksesta: <https://www.nakana.io/lydia-donation>

⁹ AFINet-verkoston kotisivut osoitteessa <http://afinetwork.info/>